

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 604/2016-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Marošom Palikom, Muchovo námestie 12, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 a postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 23/2002 v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach

vedených pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 porušené boli.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 23/2002 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013 porušené boli.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každej z nich v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť každej z nich v sume po 600 € (slovom šesťsto eur) a Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť každej z nich v sume po 400 € (slovom štyristo eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

4. Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave sú povinné spoločne a nerozdielne uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 384,38 € (slovom tristoosemdesiatštyri eur a tridsaťosem centov) na účet ich advokáta JUDr. Maroša Palika, Muchovo námestie 12, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 604/2016-23 z 5. októbra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len

„sťažovateľka v 1. rade“) a [REDACTED] (ďalej spolu len „sťažovateľky“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 a postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 23/2002 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že vo veci sťažovateľiek vedenej okresným súdom pod sp. zn. 13 C 23/2002 bolo v merite veci rozhodnuté rozsudkom č. k. 13 C 23/02-475 z 9. februára 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorý nadobudol právoplatnosť 4. marca 2009. Sťažovateľky v podstatnom namietajú, že v označenom konaní nebolo do podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne rozhodnuté o ich nároku na náhradu trov konania, ako aj o ich návrhoch na opravu rozsudku okresného súdu. Sťažovateľky totiž tvrdia, že rozsudok okresného súdu je vo svojom výroku, ktorý je uvedený v písomnom vyhotovení rozsudku, nevykonateľný, a preto je nevyhnutná jeho oprava postupom podľa § 164 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). K právoplatnému rozhodnutiu o sťažovateľkami domáhannej opravy rozsudku okresného súdu a o náhrade trov konania však nedošlo ani po vydaní nálezů ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, ktorým bolo vyslovené porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom.

3. Sťažovateľky vo svojej podrobnej argumentácii uvádzajú chronológiu postupu okresného súdu a krajského súdu, pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania, ako aj o ich jednotlivých návrhoch na opravu rozsudku okresného súdu. Nadväzne na to uvádzajú, že od *„začatia konania podaním návrhu na Okresný súd Bratislava III. dňa 20.02.2002 ubehlo 7 rokov, pokým bolo vo veci vydané právoplatné rozhodnutie Okresným súdom Bratislava III., ktorým súd dôvodnému návrhu plne vyhovel. Formálne pochybenie tohto*

súdu pri vypracovaní písomného vyhotovenia rozsudku spôsobil, že rozsudok nie je dodnes vykonateľný a na jeho základe nemôže byť dodnes zapísané vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam v prospech sťažovateľiek do katastra nehnuteľností. Okresný súd Bratislava III. ako aj Krajský súd Bratislava nekonaním, neefektívnym konaním a obštrukciami už viac ako 7 rokov odmietajú vo veci vykonať nápravu a doteraz sa sťažovateľky nedomohli vykonania formálne opravy rozsudku.

Napriek tomu, že Okresný súd Bratislava III. si mal po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku č. k. 13 C 23/02-475 zo dňa 9.2.2009 automaticky splniť svoju povinnosť a rozhodnúť o náhrade trov konania, urobil tak iba na základe urgencií sťažovateľiek, a to až po skoro 6 rokoch, navyše doteraz neprávoplatne. Podotýkame, že iba samotné postúpenie odvolania žalobcu voči rozhodnutiu o trovách konania na Krajský súd Bratislava, o ktorom doteraz nebolo rozhodnuté, trvalo Okresnému súdu Bratislava III. skoro rok.“.

4. Sťažovateľky ďalej namietajú, že k porušeniu nimi označených práv malo dôjsť neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorého uznesenia o oprave rozsudku okresného súdu krajský súd opakovane zrušil pre nepreskúmateľnosť a príliš zdĺhavým rozhodovacím procesom v odvolacích konaniach na úrovni krajského súdu, keď svojimi chybnými postupmi spôsobili, že „ani po siedmych rokoch nie je rozsudok, ktorým bola právoplatne uložená odporcovi povinnosť previesť im nehnuteľný majetok, riadne opravený, nie sú vydané zápisy do katastra schopné zmluvy, nemajú zapísané vlastníctvo k prevádzaným nehnuteľnostiam, nemôžu svoj majetok riadne užívať a brať z neho úžitky...

Pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria zložitosti veci, sťažovateľka má za to, že neexistuje žiadna taká okolnosť, na základe ktorej by mohli byť napadnuté konania posúdené ako zložité. Sťažovateľka má za to, že ide o vec, ktorá po právnej a skutkovej stránke patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

Sťažovateľka návrh na konanie viackrát dopĺňala a bližšie špecifikovala, v konaní bez zbytočného odkladu využívala prípustné prostriedky procesnoprávnej ochrany. Jej reakcie na podnety súdu a ostatných účastníkov konania boli vždy promptné, takže tieto okolnosti nemožno pripísať na ťarchu sťažovateľky a ani nemali rozhodujúci vplyv na predĺženie priebehu konania.“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vydal v danej veci rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie ich základného práva „na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy“ a práva „na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“ postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 23/02 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, ako aj postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015, okresnému súdu aj krajskému súdu prikáže konať bez zbytočných prietahov, každej zo sťažovateľiek prizná od okresného súdu finančné zadost'učinenie v sume po 8 000 € a od krajského súdu v sume po 4 000 €, pričom označené súdy zaviazajú, aby uhradili spoločne a nerozdielne trovy právneho zastúpenia v sume 384,38 €.

6. Z vyjadrenia krajského súdu sp. zn. Spr. 3552/16 zo 4. októbra 2016 k prijatej časti sťažnosti vyplýva, že konanie vedené pod sp. zn. 3 Co 267/2015 začalo 8. septembra 2015 a konania vedené pod sp. zn. 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 začali 10. septembra 2015. V súvislosti s namietanou dĺžkou konania krajský súd poukázal na celkový počet vecí pridelených k 30. septembru 2015 do senátu 3 Co (344 ks), ako aj na zmenu v zložení tohto senátu Rozvrhom práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2016, v dôsledku ktorej bola povinná naštudovať spis aj nová členka senátu.

7. Okresný súd vo svojom stanovisku sp. zn. Spr. 3713/2016 z 19. decembra 2016 zastal názor, že v danej veci k zbytočným prietahom nedošlo. Vyjadrenie zákonnej sudkyne okresného súdu [REDAKOVANÉ], na ktoré stanovisko okresného súdu odkazuje, v zásade rekapituluje obsah všetkých úkonov vykonaných vo veci od vydania rozsudku okresného súdu až do podania sťažnosti.

8. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže sťažovateľky ešte v podanej sťažnosti a krajský súd a okresný súd vo svojich vyjadreniach uviedli, že súhlasia s upustením od ústneho pojednávania, pričom z obsahu sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, ako aj obsahu

zapožičaných súdnych spisov sám dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd preskúmal postup krajského súdu, ako aj postup okresného súdu po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, a to preverení súdnych spisov, ktoré si pre tento účel zapožičal, pričom zistil, že spis okresného súdu bol ešte 13. augusta 2013 predložený krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 23/02-666 z 27. marca 2013. Toto konanie bolo na krajskom súde vedené pod sp. zn. 8 Co 471/2013. Po 11. novembri 2013, keď nadobudol označený nález ústavného súdu právoplatnosť, boli vo veci okresným súdom a krajským súdom vykonané tieto úkony:

- 11. septembra 2014 bol spis zapožičaný krajským súdom okresnému súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti ústavnému súdu;

- 22. septembra 2014 okresný súd vrátil krajskému súdu spis ku konaniu vedenému pod sp. zn. 8 Co 471/2013;

- 10. októbra 2014 spis bol opätovne zapožičaný krajským súdom okresnému súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti ústavnému súdu a vydanie ďalších rozhodnutí o doručených návrhoch účastníkov konania;

- 21. októbra 2014 okresný súd vydal uznesenie č. k. 13 C 23/2002-731, ktorým zamietol návrh sťažovateľky v 1. rade na vydanie opravného uznesenia z 5. júna 2013, a uznesenie č. k. 13 C 23/2002-734, ktorým rozhodol o náhrade trov konania;

- 7. novembra 2014 okresný súd vrátil spis krajskému súdu;

- 11. novembra 2014 bolo doručené odvolanie sťažovateľky v 1. rade proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-731 z 21. októbra 2014;

- 14. novembra 2014 bolo doručené odvolanie všetkých navrhovateľov vrátane sťažovateľiek proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-734 z 21. októbra 2014;

- 18. novembra 2014 bolo doručené krajskému súdu a 19. november 2014 okresnému súdu odvolanie odporcu proti uzneseniu okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-734 z 21. októbra 2014;

- 19. decembra 2014 krajský súd uznesením okresného súdu č. k. 8 Co 471/2013-820 zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 23/02-666 z 27. marca 2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie;

- 22. decembra 2014 vyšší súdny úradník okresného súdu vydal pokyn na doručenie odvolaní proti uzneseniam okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-731 a č. k. 13 C 23/2002-734 z 21. októbra 2014 ostatným účastníkom konania;

- 10. februára 2015 krajský súd vrátil spis okresnému súdu;

- 3. marca 2015 bolo doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľov;

- 4. marca 2015 vyšší súdny úradník okresného súdu vydal pokyn na doručenie uznesenia krajského súdu č. k. 8 Co 471/2013-820 z 19. decembra 2014;

- 20. apríla 2015 bolo doručené podanie navrhovateľov označené ako „*Opravné uznesenie - vyjadrenie k zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacím súdom z 19.12.2014*“;

- 19. mája 2015 sťažovateľka v 1. rade doručila odvolanie splnomocnenia udeleného advokátovi, ktorý ju v konaní zastupoval;

- 27. mája 2015 okresný súd vydal uznesenie č. k. 13 C 23/2002-840, ktorým zamietol návrh na vydanie opravného uznesenia z 19. mája 2009, a uznesenie č. k. 13 C 23/2002-844, ktorým zamietol návrh na vydanie opravného uznesenia z 20. apríla 2015;

- 10. júla 2015 navrhovatelia podali odvolania proti uzneseniam okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-840 a č. k. 13 C 23/2002-844;

- 8. septembra 2015 okresný súd predložil krajskému súdu spis na rozhodnutie o odvolaniach proti uzneseniam okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-731 a č. k. 13 C 23/2002-734 z 21. októbra 2014, ako aj uzneseniam č. k. 13 C 23/2002-840 a č. k. 13 C 23/2002-844 z 27. mája 2015,

- 31. októbra 2016 krajský súd vydal tieto uznesenia:

a) uznesenie č. k. 3 Co 267/2015-874 z 31. októbra 2016, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-731 z 21. októbra 2014 zamietajúce návrh na vydanie opravného uznesenia z 5. júna 2013,

b) uznesenie č. k. 3 Co 274/2015-878 z 31. októbra 2016, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-734 z 21. októbra 2014 vo veci náhrady trov konania,

c) uznesenie č. k. 3 Co 275/2015-883 z 31. októbra 2016, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-840 z 27. mája 2015 zamietajúce návrh na vydanie opravného uznesenia z 19. februára 2009, ako aj

d) uznesenie č. k. 3 Co 276/2015-888 z 31. októbra 2016, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 13 C 23/2002-844 z 27. mája 2015 zamietajúce návrh na vydanie opravného uznesenia z 20. apríla 2015;

- 8. novembra 2016 krajský súd vrátil spis okresnému súdu;

- 24. novembra 2016 okresný súd vydal pokyn na doručenie uznesení krajského súdu č. k. 3 Co 267/2015-874, 3 Co 274/2015-878, 3 Co 275/2015-883 a č. k. 3 Co 276/2015-888 z 31. októbra 2016 účastníkom konania.

III.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná, čo je v zásade to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

13. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať.

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným

priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Povinnosť súdu konať bez priet'ahov nadväzne na to vyplýva aj z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

20. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd obdobne ako vo svojom predchádzajúcom náleze č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013 konštatuje, že základné konanie, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o uložení povinnosti odporcovi uzavrieť so sťažovateľkami zmluvu o prevode vlastníctva bytu a podielu na spoločných priestoroch bytového domu, bolo právoplatne skončené 4. marca 2009. Napriek tomu v čase doručenia sťažnosti nebolo právoplatne rozhodnuté v časti trov konania a o návrhoch na opravu už právoplatného rozsudku okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o trovách občianskeho súdneho konania (v súčasnosti civilného sporového konania) a o návrhu na opravu rozsudku patrí medzi obvyklú rozhodovaciu činnosť súdov, ktorá sa riadi ustálenou judikatúrou. Ani prípadná vecná zložitosť rozhodovania o týchto návrhoch v okolnostiach konkrétneho prípadu však nemôže ospravedlniť skutočnosť, že o nich nie je právoplatne rozhodnuté ani po viac ako 7 rokoch od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku v merite veci.

21. Pri hodnotení namietaných zbytočných priet'ahov podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľiek pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Na dĺžku rozhodovania malo nesporne vplyv početné využívanie opravných prostriedkov účastníkmi konania proti takmer všetkým rozhodnutiam okresného súdu vydávaným o návrhoch na opravu rozsudku. Ústavný súd však v zhode so svojou judikatúrou bral pri hodnotení postupu sťažovateľiek do úvahy to, že ako účastníčky konania majú nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobili. Ak však v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkmi konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Opierajúc sa o svoju stabilizovanú judikatúru však ústavný súd súčasne poznamenáva, že ani procesné návrhy, ktoré sú procesným právom účastníka konania, nemôžu byť dôvodom na nekonanie o predmete rozhodovania (podobne napr. IV. ÚS 111/03, II. ÚS 52/06).

22. Pokiaľ ide o tretie kritérium, t. j. o postup súdu v predmetnej veci, v danom prípade okresného súdu v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013 ústavný súd zistil, že okresný súd disponoval spisom od 11. septembra 2014 do 22. septembra 2014, od 10. októbra 2014 do 7. novembra 2014 a od 10. februára 2015 do 8. septembra 2015, čo je spolu viac ako 8 mesiacov. Počas tohto obdobia okresný súd rozhodol celkovo o troch návrhoch na opravu rozsudku okresného súdu (konkrétne o návrhoch z 19. februára 2009, 20. apríla 2015 a 5. júna 2013) a tiež o trovách konania vyčíslených tesne pred vyhlásením rozsudku okresného súdu. Pri prieskume zapožičaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že dve z uvedených uznesení boli vydané po predložení veci krajskému súdu na konanie počas dočasného zapožičania spisu okresnému súdu (konkrétne 21. októbra 2014), čo ústavný súd vyhodnotil ako prejav úsilia o zvýšenie efektivity okresného súdu v konaní po vydaní nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, kontraproduktívne však vyznieva predloženie spisu okresného súdu krajskému súdu 13. augusta 2013 bez rozhodnutia o trovách konania uplatnených ešte v roku 2009, ako aj bez rozhodnutia o návrhu na opravu

rozsudku okresného súdu doručeného 5. júna 2013. Ani vydanie opakovaného rozhodnutia o návrhu na opravu rozsudku okresného súdu z 19. februára 2009 po vrátení veci krajským súdom 10. februára 2015 netrvalo príliš dlho, keďže okresný súd o ňom rozhodol už 27. mája 2015 a spis bol s opravnými prostriedkami proti celkovo štyrom rozhodnutiam okresného súdu predložený krajskému súdu 8. septembra 2015. Pre vyslovenie porušenia označených práv okresným súdom týmto nálezom tak bola v zásade rozhodujúca najmä skutočnosť, že ani viac ako 7 a pol roka od právoplatnosti rozsudku okresného súdu a tri roky po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, ktorým ústavný súd konštatoval vo veci vznik zbytočných prietáhov v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 23/2002, nebolo právoplatne rozhodnuté o bývalou právnu zástupkyňou sťažovateľiek uplatnenej náhrade trov konania. Tento názor zaujíma ústavný súd predovšetkým s prihliadnutím na uznesenie krajského súdu č. k. 3 Co 274/2015-878 z 31. októbra 2016, ktorý uznesenie okresného súdu vydané v tejto otázke zrušil a vec okresnému súdu vrátil na ďalšie konanie.

23. Napokon, pokiaľ ide o postup krajského súdu v danej veci, ústavný súd zistil, že označený súd v rámci konaní vedených pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 vo veci konal od 8. septembra 2015 do 8. novembra 2016, t. j. spolu 14 mesiacov, čo vzhľadom na povahu napadnutých rozhodnutí (uznesenia o návrhu na opravu meritórneho rozsudku a o trovách konania) a ich právnej zložitosti v porovnaní s rozhodnutím v merite veci, ako aj s prihliadnutím na opakovanosť rozhodovania krajského súdu o návrhoch sťažovateľiek na opravu rozsudku okresného súdu po jeho vydaní 9. februára 2009 (krajský súd vo veci konal aj od 11. septembra 2009 do 1. marca 2010 pod sp. zn. 8 Co 309/2009, ďalej od 5. marca 2012 do 14. augusta 2012, ako aj od 6. septembra 2012 do 17. októbra 2012 pod sp. zn. 6 Co 78/2012, a tiež od 13. augusta 2013 do 10. februára 2015 pod sp. zn. 8 Co 471/2013) možno tiež považovať za neprimerane dlhé, a tak zasahujúce do obsahu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o dôvodnosti namietaného porušenia základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 23/2002 po nadobudnutí právoplatnosti nálezov ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013, ako aj postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 (prvý a druhý bod výrokovej časti nálezov).

25. Aj napriek týmto zisteniam a záverom ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou (III. ÚS 158/07, III. ÚS 74/2010) neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, pretože táto povinnosť mu už bola uložená predchádzajúcim nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013. Konania krajského súdu vedené pod sp. zn. 3 Co 267/2015, 3 Co 274/2015, 3 Co 275/2015 a sp. zn. 3 Co 276/2015 boli ešte pred vydaním tohto nálezov skončené uzneseniami z 31. októbra 2016, pričom spis bol okresnému súdu vrátený 8. novembra 2016, a preto ani pokiaľ ide o krajský súd, vyslovenie príkazu konať bez zbytočných prietáhov neprichádzalo do úvahy.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia (každej po 8 000 € od okresného súdu a po 4 000 € od krajského súdu) sťažovateľky odôvodňujú poukazom na ich osobný status starobných dôchodkýň, stresom a právnou neistotou týkajúcou sa realizácie ich vlastníckych práv, ktoré mali byť predmetom posudzovaného konania, čo v konečnom dôsledku má zhoršovať ich zdravotný stav.

29. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia označených práv nie je pre sťažovateľky dostatočným zadosťúčením. Ústavný súd preto vychádzajúc zo zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv, najmä vzhľadom na nezvyčajnú dĺžku konania nadväzujúceho na meritórne rozhodnutie okresného súdu, ktoré v otázke náhrady trov konania nie je ani v súčasnosti právoplatne uzavreté, uznal za dôvodné sťažovateľkám priznať aj finančné zadosťúčinenie, a to od okresného súdu každej v sume po 600 € a od krajského súdu v sume po 400 €. Prihliadal pritom na skutočnosť, že sťažovateľkám už bolo za porušovanie označených práv okresným súdom za obdobie pred 11. novembrom 2013 priznané finančné zadosťúčinenie v sume po 2 000 €, a tak na reparáciu vzniknutej nemajetkovej ujmy možno s prihliadnutím na zefektívnenie činnosti okresného súdu po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 427/2013-36 z 2. októbra 2013 považovať priznanú výšku finančného zadosťúčinenia za postačujúcu.

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Marošom Palikom. Sťažovateľky si vo svojej sťažnosti uplatnili trovy právneho zastúpenia v sume 384,38 €, a to za dva úkony právnej služby vykonané súčasne pre dve zastúpené osoby.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľiek ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

33. Úhradu trov konania ústavný súd priznal za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) pri

zohľadnení spoločného zastupovania dvoch sťažovateľiek, a to v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky v celkovej sume 384,38 €, ktorú ústavný súd zaviazal zaplatiť okresný súd a krajský súd spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľiek v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bodu 4 výrokovej časti tohto nálezu).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2017